

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
AGENCIJA ZA NADZOR OSIGURANJA
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
S A R A J E V O**

Na osnovu člana 107. i 130. Zakona o osiguranju („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj: 23/17), i člana 12. Statuta Agencije za nadzor osiguranja Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj 84/17), Stručni savjet Agencije za nadzor osiguranja Federacije Bosne i Hercegovine na 10. sjednici održanoj 19. 12. 2017.godine, d o n o s i

UPUTSTVO

O VREDNOVANJU BILANSNIH I VANBILANSNIH POZICIJA

I – PREDMET

Član 1.

(Predmet Uputstva)

Ovim Uputstvom se uređuje način procjene, vrednovanja i priznavanja pojedinih bilansnih i vanbilansnih pozicija u društvu za osiguranje i društvu za reosiguranje (u daljem tekstu: društvo).

II – PROCJENA I VREDNOVANJE BILANSNIH I VANBILANSNIH POZICIJA

Član 2.

(Procjena i vrednovanje bilansnih i vanbilansnih pozicija)

Procjenu i vrednovanje bilansnih i vanbilansnih pozicija društvo je dužno vršiti u skladu sa zakonom i podzakonskim propisima kojima je uređena oblast računovodstva u Federaciji Bosne i Hercegovine, primjenom Međunarodnih računovodstvenih standarda (MRS) i Međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja (MSFI) i ovog Pravilnika.

Član 3.

(Način vrednovanja)

Bilansne i vanbilansne pozicije društva procjenjivat će se i vrednovati u skladu sa MSFI/MRS i podzakonskim aktima Agencije za nadzor osiguranja Federacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Agencija za nadzor).

Član 4.

(Povezana lica)

Povezana lica u smislu ovog Uputstva, su lica koja su kao takva određena Zakonom o osiguranju.

Član 5.

(Tretman povezanih lica)

Jednim dužnikom, u smislu ovog Uputstva, smatraju se sva povezana lica čiji su stepen ili način povezanosti takvi da predstavljaju jedinstveni rizik.

Član 6.

(Procjena i vrednovanje finansijske imovine)

- (1) Društvo je obavezno da finansijsku imovinu procjenjuje i vrednuje u skladu sa MRS i MSFI.
- (2) U zavisnosti od namjene finansijskih instrumenata klasifikuje se i finansijska imovina po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka, ulaganja koja se drže do dospijeca, odnosno finansijska imovina sa fiksnim ili odredivim plaćanjima i fiksnim dospijecem, zajmovi i potraživanja kojima se ne trguje na berzi i drugim uređenim javnim tržištima i finansijska imovina raspoloživa za prodaju.

Član 7.

(Fer vrijednost)

Nakon početnog priznavanja društvo vrednuje finansijsku imovinu po njoj fer vrijednosti, osim za zajmove, potraživanja i ulaganja koja se drže do dospijeca koji se vrednuju po amortizovanom trošku, primjenom metode efektivne kamatne stope.

Član 8.

(Vrednovanje vrijednosnih papira)

Društvo je dužno da za vrijednosne papire kojima se trguje na berzi i drugim uređenim javnim tržištima vrijednosnih papira i koji nemaju fiksna ili određiva plaćanja i fiksno dospijecje, utvrđuje cijenu na osnovu fer vrijednosti, na svaki datum bilansiranja.

Član 9.

(Vrednovanje vrijednosnih papira kojim se ne trguje na organizovanim tržištima)

- (1) Vrijednosni papiri kojima se ne trguje na berzi i drugim uređenim javnim tržištima vrijednosnih papira, kojima se rijetko trguje i koji imaju netransparentnu cijenu, početno se priznaju po trošku sticanja, naknadno mjerenje se vrši primjenom tehnika procjene definisane odredbama MSFI 13.
- (2) Tehnike procjene fer vrijednosti finansijske imovine u skladu sa MSFI 13 obuhvataju tri tehnike vrednovanja i to:
 1. tržišni pristup,
 2. troškovni pristup i
 3. dobitni pristup.

Društvo treba koristiti tehnike vrednovanja koje su podudarne s jednim ili više navedenih pristupa mjerenju fer vrijednosti.

Član 10.

(Rezultat vrednovanja)

Rezultat utvrđivanja fer vrijednosti je povećanje ili smanjenje vrijednosti finansijske imovine društva koji se iskazuje kao prihod, odnosno rashod ili se priznaje direktno u kapitalu kao revalorizacijska rezerva.

Član 11.

(Vrednovanje zajmova, potraživanja ili ulaganja koja se drže do dospijeca)

- (1) Zajmovi i potraživanja ili ulaganja koja se drže do dospijeca mjere se po amortizovanom trošku, i ukoliko postoji objektivan dokaz o umanjenju vrijednosti navedene imovine, iznos gubitka se mjeri kao razlika između knjigovodstvene vrijednosti imovine i sadašnje vrijednosti procijenjenih budućih novčanih tokova diskontovanih primjenom efektivne kamatne stope.
- (2) Knjigovodstvena vrijednost će se umanjiti upotrebom računa ispravke vrijednosti.
- (3) Iznos gubitka se priznaje u dobit ili gubitak.

Član 12.

(Pojedinačna umanjena vrijednosti zajmova i potraživanja)

Pojedinačna umanjena vrijednosti zajmova i potraživanja putem računa ispravke vrijednosti zasniva se na najboljoj procjeni uprave društva o sadašnjoj vrijednosti očekivanih budućih novčanih priliva kao i postojanje objektivnih dokaza za umanjene vrijednosti, koji mogu biti:

- a) značajni problemi u finansijskom poslovanju pravnog lica – dužnika,
- b) zahtjev za prolongiranje plaćanja od strane dužnika,
- c) nepoštivanje ugovornih odredbi od strane dužnika,
- d) realne naznake o provođenju postupka likvidacije i stečaja nad dužnikom,
- e) negativan uticaj ekonomskih i tržišnih uvjeta iz okruženja.

Član 13.

(Procjena potraživanja)

- (1) Procjena potraživanja, imajući u vidu dospijeće potraživanja, se vrši na osnovu pojedinačne procjene finansijske sposobnosti dužnika i dana kašnjenja u izmirivanju dospjelih obaveza prema društvu.
- (2) Procjena finansijske sposobnosti dužnika vrši se na osnovu sljedećih kriterija:
 - a) solventnosti dužnika, odnosno sposobnosti da izmiruje sve svoje obaveze,
 - b) likvidnosti dužnika, odnosno mogućnosti blagovremenog izmirivanja dospjelih obaveza,
 - c) uspješnosti poslovanja,
 - d) blagovremenog izmirivanja obaveza prema društvu u posljednje tri godine,
 - e) novčanih tokova u posljednje tri godine.

(Otpis potraživanja)

Član 14.

Ukoliko društvo posjeduje dokumentaciju na osnovu koje je izvjesno da se predmetno potraživanje neće naplatiti vrši se otpis (isknjižavanje) potraživanja.

Član 15.

(Procjena naplativosti potraživanja)

Na osnovu kriterija iz člana 13. ovog Uputstva, po kojima se ocjenjuje finansijsko stanje dužnika i dana kašnjenja u izmirivanju obaveza prema društvu u odnosu na rok dospijeća vrši se procjena naplativosti potraživanja.

Član 16.

(Klasifikacija potraživanja)

- (1) Nakon procjene naplativosti potraživanja se klasifikuju po sljedećim grupama:

I Prva grupa:

- Potraživanja od dužnika koji su likvidni, u skladu sa zakonskim propisima i
- Potraživanja od dužnika koji izmiruje svoje obaveze prema društvu u ugovorenim rokovima, a iznimno najkasnije do 90 dana od dana dospijeća.

II Druga grupa:

- Potraživanja od dužnika kojima je povremeno finansijska stabilnost ugrožena, ali se ne očekuju problemi sa nesolventnošću i nelikvidnošću,
- Potraživanja od dužnika koji svoje obaveze prema društvu izmiruje sa zakašnjenjem do 180 dana od dana dospijeća.

III Treća grupa:

- Potraživanja od dužnika čija finansijska stabilnost nije na zadovoljavajućem nivou i u kojima su sve češći problemi sa likvidnošću,
- Potraživanja od dužnika koji svoje obaveze prema društvu izmiruje sa zakašnjenjem do 365 dana od dana dospijeća.

IV Četvrta grupa:

- potraživanja proistekla iz pravnog posla koji je zaključen po netržišnim uvjetima,
- potraživanja od posrednika proistekla iz ugovora o osiguranju,
- utužena potraživanja,
- potraživanja za koja je podnesen zahtjev za izvršenje nadležnom sudu,
- potraživanja od dužnika kod kojih je pokrenut postupak likvidacije ili stečaja ili kod kojih se očekuje pokretanje postupka likvidacije ili stečaja,
- dospjela potraživanja od dužnika koji svoje obaveze prema društvu izmiruje sa zakašnjenjem preko 365 dana od dana dospijeća.

- (2) Pravnim poslom zaključenim po netržišnim uvjetima, u smislu ovog Uputstva, smatra se posao koji je, po objektivnim kriterijima, na domaćem tržištu, nepovoljniji za društvo u mjeri u kojoj to nije moglo ostati nepoznato licu koje je u ime društva zaključilo pravni posao.

Član 17.

(Ispravka vrijednosti potraživanja)

Nakon procjene naplativosti dospjelih potraživanja prema navedenim kriterijima vrši se ispravka vrijednosti potraživanja.

Član 18.

(Grupe)

- (1) Ispravka vrijednosti potraživanja za grupe iz člana 16. ovog Uputstva iznosi:
- I prva grupa od 5% do 25%,
 - II druga grupa od 25% do 50%,
 - III treća grupa od 50% do 75 % i
 - IV četvrta grupa u 100% iznosu.
- (2) Ispravka vrijednosti potraživanja iz stava (1) ovog člana iskazuje se kao rashod perioda.

Član 19.

(Posjedovanje dokumentacije o potraživanju)

- (1) Za provedene postupke analize i procjene naplativosti potraživanja kao i obračuna ispravke vrijednosti društvo je obavezno posjedovati adekvatnu dokumentaciju i detaljna pojašnjenja u pisanoj formi koja sadrži ažurne, potpune i tačne podatke značajne za preuzimanje rizika naplate potraživanja od tog dužnika i za upravljanje rizikom likvidnosti društva. U protivnom potraživanje se klasifikuje u četvrtu grupu potraživanja iz člana 16. ovog Uputstva.
- (2) Ako podaci iz stava (1) ovog člana djelimično nedostaju ili su manje značajni, potraživanja od dužnika klasifikuju se u narednu nepovoljniju grupu od one u koju bi trebalo da budu klasifikovana.

Član 20.

(Potraživanja od povezanih lica)

Sva potraživanja od povezanih lica klasifikuju se u istu grupu, koja se određuje na osnovu najnepovoljnijeg klasifikovanog potraživanja jednog od tih lica u skladu sa članom 16. ovog Uputstva.

Član 21.

(Dospjelost potraživanja)

- (1) Dospjelost, odnosno kašnjenje u naplati potraživanja, u smislu ovog Uputstva, utvrđuje se prema prvobitnom datumu dospijeaća.
- (2) Potraživanja po osnovu pravnog posla kojim su dužniku neposredno ili posredno data sredstva za izmirenje ranijeg potraživanja klasifikuju se prema datumu dospijeaća ranijeg potraživanja.
- (3) Izuzetno od stava (1) ovog člana, potraživanja koja su jednom restrukturirana u postupku privatizacije ili finansijske konsolidacije dužnika u slučaju stečaja, klasifikuju se prema roku njihove dospelosti koji je utvrđen u tom postupku.
- (4) Ako se dug prenosi na drugog dužnika, uz saglasnost povjerioca, potraživanje prema novom dužniku klasifikuje se prema roku njegove dospelosti u odnosu na ranijeg dužnika.

Član 22.

(Procjena vrijednosti udjela u društva sa ograničenom odgovornošću)

Kod procjene vrijednosti udjela u društva sa ograničenom odgovornošću primjenjuje se metoda troška ili prema MRS 39 - metoda fer vrijednosti koja se kod navedenih društava zbog nepostojanja tržišne cijene utvrđuje indirektno tehnikama procjene.

Ostala pravila vrednovanja

Član 23.

(Neposredni troškovi pribave)

- (1) Neposredne troškove pribave neživotnih osiguranja koji nastaju zaključivanjem ugovora o osiguranju tokom godine, a odnose se na narednu godinu i životnih osiguranja za koja se ne izračunava matematička rezerva, te životnih osiguranja kada ugovaratelj snosi rizik ulaganja dozvoljeno je razgraničavati.
- (2) Pod neposrednim troškovima pribave smatraju se troškovi provizije posrednicima za zaključena osiguranja i troškovi plata zaposlenika direktno i isključivo zaposlenih na pribavi osiguranja, odnosno u slučaju zaposlenika koji obavljaju više poslova, srazmjerni dio troškova plata zaposlenika za dio radnog vremena koji prosječno godišnje provodi na direktnim i isključivim poslovima pribave osiguranja.
- (3) Troškovi ispostavljanja dokumenata o osiguranju ili uključivanja ugovora o osiguranju u portfelj, kao i posredni troškovi kao što su troškovi reklame ili administrativni troškovi vezani s obradom ponude i izdavanjem police ne smatraju se neposrednim troškovima pribave i nije ih dozvoljeno razgraničavati.
- (4) Kod životnih osiguranja za koja se izračunava matematička rezerva, neposredni troškovi pribave ne mogu se razgraničavati u visini koja prelazi iznos od 3,5% osigurane sume uključen u obračun rezervi putem Zillmerizacije.

Član 24.

(Obračun razgraničenih troškova pribave)

- (1) Obračun razgraničenih troškova pribave po vrstama neživotnih osiguranja iz člana 23. ovog Uputstva vrši se na osnovu:
 - učešća neposrednih troškova pribave u ukupnim režijskim troškovima koji uključuju administrativne troškove, finansijske i ostale rashode i troškove pribave osiguranja,
 - obračunatog dozvoljenog režijskog dodatka (maksimalna stopa režijskog dodatka po vrstama osiguranja propisana pravilnikom o maksimalnim stopama režijskog dodatka društva primjenjena na bruto prenosnu premiju).
- (2) Obračun razgraničenih troškova pribave definisan je u Obrascu – Obračun razgraničenih troškova pribave (obrazac RTP–K–F) kao i uputstvom o načinu popunjavanja, koje je sastavni dio obrasca.

Član 25.

(Premija osiguranja)

- (1) Obračunata bruto premija neživotnih osiguranja uključuje sve iznose premija koje su ugovorene (policirane) u tekućem obračunskom periodu na period najduže do godinu dana, bez obzira da li se ti iznosi u cijelosti ili djelimično odnose na kasniji obračunski period.
- (2) Obračunata bruto premija životnih osiguranja uključuje sve iznose premija koji su naplaćeni do kraja obračunskog perioda (stvarno naplaćena premija uključujući naplaćeni dio djelimično naplaćenih rata), bez obzira da li se ti iznosi u cijelosti ili djelimično odnose na kasniji obračunski period ili periode. Dospjele djelimično naplaćene rate mogu se smatrati naplaćenim ukoliko je naplaćeno najmanje 50% rate.

Član 26.

(Vanbilansna evidencija)

- (1) Potraživanja po osnovu regresa od pravnih i fizičkih lica društvo vodi vanbilansno do momenta naplate istih.
- (2) Potencijalne obaveze društva kao što su garancije, jemstva za uzete kredite trećih lica i slično, društvo je obavezno voditi u vanbilansnoj evidenciji.

Član 27.

(Metode i način procjene bilansnih i vanbilansnih pozicija)

Metode i način procjene kod vrednovanja bilansnih i vanbilansnih pozicija društvo utvrđuje svojim računovodstvenim politikama.

III OBLIK I SADRŽAJ IZVJEŠTAJA I ROKOVI IZVJEŠTAVANJA

Član 28.

(Izvještaji za Agenciju za nadzor)

Društvo je obavezno za svako tromjesečje dostaviti Agenciji za nadzor podatke o:

- a) iznosu razgraničenih troškova pribave po vrstama osiguranja i
- b) procjeni i ispravci vrijednosti ukupnih potraživanja.

Član 29.

(Oblik i sadržaj izvještaja)

- (1) Podaci iz člana 28. ovog Uputstva dostavljaju se Agenciji za nadzor na propisanim obrascima, koji su sastavni dio ovog Uputstva, i to:
 - a) Obračun razgraničenih troškova pribave po vrstama osiguranja na dan ____ (Obrazac RTP–K–F),
 - b) Pregled potraživanja po starosnoj strukturi na dan ____ (Obrazac POT–UK–K – F)-odvojeno za životna i neživotna osiguranja

- c) Pregled potraživanja premije od osiguranika po starosnoj strukturi po vrstama osiguranja na dan ____ (Obrazac POT-P-K-F) i
 - d) Pregled potraživanja i ispravke vrijednosti potraživanja po grupama na dan ____ (Obrazac POT-G-K-F) odvojeno za životna i neživotna osiguranja.
- (2) Pisani obrasci iz stava (1) ovog člana sastavni su dio ovog Uputstva, a obrasci za dostavu u elektronskoj formi su u formatu xls i isključivo se preuzimaju sa web stranice Agencije za nadzor: www.nados.ba.
 - (3) U obrascima iz stava (1) ovog člana iznosi se iskazuju u konvertibilnim markama sa dva decimalna mjesta.
 - (4) Dostava podataka iz stava (1) tačka a) ovog člana ne odnosi se na društvo za reosiguranje.

Član 30.

(Rokovi izvještavanja)

- (1) Društvo je dužno obrasce iz člana 29. ovog Uputstva dostaviti Agenciji za nadzor u pisanoj i elektronskoj formi u sljedećim rokovima:
 - a) za prvo tromjesečje do 30. 04. tekuće poslovne godine;
 - b) za drugo tromjesečje do 31. 07. tekuće poslovne godine;
 - c) za treće tromjesečje do 31. 10. tekuće poslovne godine i
 - d) za četvrto tromjesečje u roku od tri mjeseca po isteku tekuće poslovne godine, odnosno do 31. 03 naredne godine.
- (2) Obrasci iz člana 29. ovog Uputstva moraju biti ovjereni i potpisani od strane direktora, certificiranog računovođe i ovlaštenog aktuara društva.

IV- PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 31.

(Prestanak važenja propisa)

Stupanjem na snagu i početkom primjene ovog Uputstva prestaje da važi Uputstvo o vrednovanju bilansnih i vanbilansnih pozicija (neslužbeni pročišćeni tekst) („Službene novine Federacije BiH”, 73/13 i 104/13).

Član 32.

(Stupanje na snagu)

Ovo Uputstvo stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine”, a primjenjuje se od 01. 01. 2018. godine.

PREDSJEDNIK
STRUČNOG SAVJETA

mr.sci. Edita Kalajdžić

Broj: 021-3476-7/17
Sarajevo 19. 12. 2017. godine